

# Projekt

-

## Výzkumný návrh

**Téma:** Volnočasové aktivity jako prostředek prevence problémů v chování

**Problém:** Využití aktivit dětí ve volném čase k podpoře žádoucího chování

**Hlavní otázka:** Jak velký vliv můžou mít aktivity ve volném čase na chování dětí?

**Vedlejší otázky:** Mohou být aktivity ve volném čase efektivní prevencí problémů v chování?

Záleží na druhu aktivity, které se dítě věnuje?

Jak moc rodiny využívají neplacené volnočasové aktivity?

Jaký je postoj rodičů k trávení volného času jejich dětí?

### **Důvod mého výzkumného záměru:**

Dnešní doba je charakteristická nárůstem kriminality dětí a mládeže. Tyto alarmující informace na nás útočí ze všech druhů médií čím dál častěji. Myslím si, že je důležité zabývat se tím, čím je tato situace zapříčiněna a jak by se mohla dát změnit. Pracovat s dítětem na změně chování až ve chvíli, kdy se problém objeví, je mnohem obtížnější úkol než působit na dítě preventivně už od předškolního věku. Trávení volného času dětí v mladším školním věku ve spojitosti s prevencí by mohlo být velmi efektivní z hlediska předcházení vzniku problémů v chování. Úspěch by to mohlo mít zejména proto, že tuto činnost děti vykonávají rády a většinou dobrovolně. Budu se zabývat tím, jestli děti, které tráví svůj volný čas tím, že dělají nějaký sport, hrají na hudební nástroje, apod. se chovají jinak než děti, které nemají žádnou takovou aktivitu.

### **Cíl mého výzkumného záměru:**

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak aktivity žáků ve volném čase mohou ovlivnit jejich budoucí vývoj a jestli by mohly mít preventivní charakter z hlediska vzniku problémů v chování. Ráda bych zmapovala i to, jestli rodiče vědí o tom, že existují zařízení pro trávení volného času, která jsou bezplatná.

## **Volba výzkumné strategie**

**Kvalitativní výzkum** jsem si vybrala proto, že mě zajímá interpretace problematiky z pohledu učitelů, rodičů i samotného dítěte. Nezajímají mě pouze obecné závěry platné pro celou populaci, ale subjektivní pohledy na dané téma. Nemám tendence zobecňovat své závěry na celou populaci. Dalšími důvody proč jsem si zvolila kvalitativní výzkum je, že bych chtěla získat podrobný popis zkoumaného fenoménu a budu se jím zabývat v jeho přirozeném prostředí.

## **Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek**

**Polostandardizovaný rozhovor:** otázky budou otevřené, neutrální, jasné a srozumitelné. Připravím si základní sadu otázek, které budu v průběhu rozhovoru, podle toho jak se bude vyvíjet, doplňovat otázkami, které mě k probíranému tématu právě napadnou.

**Počet osob:** alespoň 6 učitelů 1. stupně základní školy, cca 6 rodin, kde bych ráda vedla rozhovor jak s jedním z rodičů, tak i s jejich dětmi (výběr učitelů škol bude záležet na ochotě vedení školy spolupracovat a ochotě učitelů mi věnovat svůj čas, a výběr rodin bude záležet na jejich ochotě spolupracovat).

**Kontaktování výzkumných jednotek:** navštívím základní školy v Brně s odvoláním, že píši diplomovou práci a velmi by mi pomohlo, kdyby mi umožnili vést rozhovory s jejich učiteli, kteří by byli ochotni se mnou spolupracovat. Od učitelů bych ráda získala kontakt na rodiny, které by podle nich byly ochotné ke spolupráci a ty bych pak kontaktovala prostřednictvím telefonního rozhovoru nebo přímo osobně v prostorách školy. Mám i možnost využití známých s dětmi na 1. stupni ZŠ, tak i je bych poprosila o spolupráci, jak při rozhovoru, tak i s kontakty na další rodiče s dětmi, ale to jen v případě krajní nouze.

## **Možné praktické i etické problémy**

**Praktické problémy** se budou týkat zejména náročnosti na čas (a to jak pro respondenty, tak i pro výzkumníka), výběru vhodného místa setkání s rodiči (aby se cítili uvolněně a pohodlně), kontaktování a získání osob pro mé výzkumné šetření (zejména z řad rodičů, protože ti těmto výzkumům příliš nevěří).

***Etické problémy*** se mohou týkat zejména pocitu ohrožení soukromí rodiny ( strach rodičů, že se budu zajímat o věci týkající se jejich osobního života a že bych pak mohla tyto informace zneužít)

## **Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – ze scénáře rozhovoru:**

### ***Připravovaný scénář rozhovoru s rodičem (uskutečněný rozhovor s rodičem):***

Vaše dítě navštěvuje kolikátým rokem základní školu?

*„Je ve 3. třídě.“*

Chodí do školy rádo nebo ho musíte přesvědčovat?

*„Většinou jde rád, ...“*

Myslíte si, že ho to ve škole baví?

*„Asi hlavně kvůli kamarádům...“*

Kdy píše své úkoly do školy?

*„Většinou je píše hned jak dojde ze školy, ale někdy...“*

Navštěvuje vaše dítě nějaký kroužek či dělá nějaký sport?

*„Hraje fotbal.“*

Jak dlouho už se této aktivitě věnuje a kolikrát týdně?

*„Fotbal hraje asi třetím rokem. Třikrát týdně má tréninky a ...“*

Vybral si tuto aktivitu sám nebo s vaší pomocí?

*„Přišel s tím sám ke konci 1. třídy. Zrovna jsme s manželem přemýšleli nad tím, že by měl mít nějakou aktivitu, ...“*

Proč si myslíte, že si vybral právě tuto aktivitu?

*„Často si s manželem chodili kopat ven, byla to jeho nejoblíbenější činnost a ve škole se pak skamarádil se spolužákem, který hrál fotbal...“*

Souhlasila jste s volbou jeho aktivity nebo jste měla jinou představu?

*„Byla jsem jen ráda, že s něčím přišel sám. Manžel hrával fotbal, takže jsem to možná i trochu čekala, ...“*

Jaké myslíte, že má výhody to, že vaše dítě dělá tuto aktivitu?

*„Vždycky byl hodně divoký a neustále v pohybu, takže jsem jen ráda, že si vybral fotbal, protože chodí domů z tréninků dost unavený a...“*

Jaké myslíte, že má nevýhody to, že vaše dítě dělá tuto aktivitu?

*„Občas je to hlavně pro mě časově náročné, protože ho tam musím odvést, pak ho vyzvednout...“*

Ovlivnilo to, že tuto aktivitu dělá jeho práci/chování ve škole?

*„Nejsem si úplně jistá, ale je pravda, že v 1. třídě si učitelka hodně stěžovala, že je neposedný, o přestávkách lítá po třídě, ...“*

....

## **Terénní poznámky**

S paní jsem se sešla v kavárně, na čemž jsme se dohodly společně. Seděly jsme v rohu místnosti, na klidnějším místě. Bylo dopoledne, takže tam byl naštěstí celkem klid. Paní vypadala klidně a uvolněně. Už od první věty mi bylo jasné, že bude příjemné si s ní povídat, protože byla přirozená a neměla problém mi odpovídat na otázky. Na vše měla hned odpověď, i když někdy to brala trochu víc zešíroka. Byla z ní cítit láska k synovi a když mluvila o jeho aktivitách a pokrocích, tak i hrdost na něj.

Já jsem se tam cítila příjemně, i když mě někdy trochu vyvedlo z míry to, že se paní zapovídala s obsluhou, kterou dobře znala. Přetrhlo mi to nit' a špatně se mi pak navazovalo. Jinak prostředí bylo příjemné a v rámci možností i klidné.

## **Modifikace rozhovoru**

Rozhovor jsem neuvedla celý, protože toho bylo opravdu hodně.

Na základě provedené rozhovoru bych modifikovala zejména poslední otázky uvedené v rozhovoru a to takto:

Jak dlouho už se této aktivitě věnuje?

Kolikrát týdně se jí věnuje?

Vidíte výhody v tom, že se vaše dítě věnuje této aktivitě?

Vidíte i nějaké nevýhody v tom, že se vaše dítě věnuje této aktivitě?

Mělo vaše dítě ve škole nějaké problémy s chováním či učením?

Doporučovali vám ve škole, aby jste vaše dítě přihlásila do nějakého kroužku či sportu?

## Literatura:

HELUS, Z.: Dítě v osobnostním pojetí. 1. vyd. Praha: Portal, 2004.

ISBN 80-7178-888-0

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.: Vývojová psychologie. 2. vyd.-dotisk 1, Praha: Grada, 2007. ISBN 80-247-1284-9

MATĚJČEK, Z.: Co, kdy a jak ve výchově dětí. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-325-3

OAKLANDER, V.: Třinácté komnaty dětské duše. Dobříš: Mgr. Jiří Štěpo – Drvoštěp, 2003. ISBN 80-903306-0-6

ŘÍČAN, P.: Cesta životem. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5

ŠIMANOVSKÝ, Z., MERTIN, V.: Hry pomáhají s problémy. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-85282-93-3

TRAIN, A.: Nejčastější poruchy chování. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-503-2

VÁGNEROVÁ, M.: Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: VÚP, 2006. ISBN

KEENAN, T., EVENS, S.: An Introduction To Child Development. UK: Sage Publications Ltd., 2009. ISBN: 9781412911153.

SMITH, P., K.: Children And Play: Understanding Children's Worlds. UK: John Wiley And Sons Ltd, 2009. ISBN: 9780631235217

Pokud dáváte do souvislosti dvě proměnné – způsob trávení volného času a chování dítěte, měla byste dělat kvantitativní výzkum a zjišťovat, jak se liší chování dětí s různým trávením volného času. Výzkumem, který jste navrhla, nemůžete přijít na odpověď na vaši otázku! Spíše zjistíte názory rodičů a pedagogů, než rozdíly v chování dětí.